

*„A magyar nyelv tanítására
különös gond fordítandó.”*

/KAZINCZY/

FELADATLAP

az

„ÉDES ANYANYELVÜNK”

nyelvhasználati verseny országos döntőjére

a szakképző iskolai versenyzők

számára

Sátoraljaújhely

2008

1. Állapítsa meg, milyen szófajúak a példamondat aláhúzott szavai!

Egyetlen nyelv van itt, amelynek kiejtését nem gondolja senki: a magyar. (Kodály Zoltán)

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

2. Nevezze meg a példamondat szavainak végén aláhúzott toldalékok fajtáját!

Olyan korszak következett el, amelyben nem meghalni kell az eszményért, hanem hatékonyan építve élni.

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

3. Egy-egy állatnévvel válaszoljon az alábbi – csak tartalmukban idézett – szólásokra!

- a) Ez az állat alamuszi, és nagyot ugrik.
- b) Azt mondja a verébnek, hogy nagyfejű.
- c) Aki korpa közé keveredik, azt megeszik.
- d) Ha döglött, a szamár is megrugdossa.

4. Foglalja egy-egy mondatba a következő szavakat! Megfogalmazásából legyen világos a megadott szavak jelentése!

- a) íztelen
- b) ízetlen
- c) szível
- d) szívlel

5. Az alábbi meghatározásokat fejezze ki egy-egy szóval, amelyek mindenképpen szerepel az ajtó szó!

- a) kiutasít, kidob
- b) nem hagyja magát lerázni
- c) a nyilvánosság kizárásával
- d) kellő előkészítés nélkül beszél vagy tesz valamit

- a)
- b)
- c)
- d)

6. A következő meghatározásokat fejezze ki egy-egy olyan szóval, amelyekben csak „á” magánhangzó található!

- a) bányászszerszám =
- b) őriz, örködik =
- c) sínpár =
- d) cselszövés =
- e) nyirkos helyet kedvelő növény =
- f) hústelekekhez kínált szósz =

g) finoman előzékeny =

h) kegyetlen, megalkuvást nem tűrő (pl. harc) =

7. Értékelje a nyelvi udvariasság és a nyelvhelyesség szempontjából a következő párbeszédet, amely egy 42 éves vásárló és egy 19 éves eladó között zajlott le. Ha valamit helytelenít a megnyilvánulásaikban, javítsa!

Vásárló: Jó napot!

Eladó: ...

Vásárló: Adjon nekem egy húsz dekát abból a szalonnából!

Eladó: ...

Vásárló: Köszí.

Eladó: Én is.

Vásárló: Viszlát!

Eladó: Viszlát!

.....

.....

.....

.....

.....

8. Határozza meg minél pontosabban a *nemzet* szó fogalmát!

.....

.....

.....

.....

9. Helyettesítse magyar szóval a példamondatokban aláhúzott idegen szavakat!

a) Március 15-e a magyarság identitástudatának ünnepe.

.....

b) Egy farúd és egy darab textília együttese, úgy is, mint matéria, mitől lesz több, más?

.....

c) Benedek Elek testamentumában olvashatjuk: „Szív nélkül, szeretet nélkül igazán nagygyá nem leszel.”

.....

d) Ő legalább a hibás cselekedeteiben is konzekvens.

.....

10. Az ismert jelöléseket használva elemezze mondatrészek szerint a példamondatot!
Készítse el az ágrajzát is!

A pekingi játékokon sportolóink háromszor is fölállhattak a dobogó legfelső fokára.

11. Pótolja a hiányzó írásjeleket – s ahol szükséges, a nagybetűket is – a következő tagolatlan szövegben!

nézz utána hogy minden napból a legközönségesebb sivar hétköznaphól is ünnepet csinálj ha pillanatokra is minden napba belecsempészhetsz valamilyen varázsos elemet megajándékozhatod magad egy könyv igazságának negyedórás élményével valamilyen homályos fogalom megismerésének kielégülésével környezeted vigasztalásával vagy felderítésével az élet gazdagabb lesz ünnepebb és emberibb ha megtöltöd a hétköznapi néhány percét a rendkívülivel az emberivel a jóindulatúval és az udvariassal tehát az ünneppel

/Márai Sándor/

12. Jelölje a *Beszélni nehéz!* című rádióműsor megfejtéseiben alkalmazott módon a példamondat hangsúlyait és szüneteit!

Szerettem volna; de nem reméltük, hogy első leszek. Hatvanan voltunk, két napig tartott, tegnap egész nap és ma délután.

13. Elemezze a tagmondatok fajtája és viszonya szerint a következő összetett, ill. többszörösen összetett mondatokat!

a) Nemcsak tudni kell a jót, hanem meg is kell tenni.

.....

b) Azoknak az edénye volt ott, akik délután, este, előző éjszaka harcoltak.

.....

c) A magyar főerők mozdulatai nem maradtak titokban az osztrákok előtt, ezért az ellenség kibújt a gyűrűből, de a császáriak végül súlyos vereséget szenvedtek, mert a hazaszeretet erősebbnek bizonyult a parancsra végzett szolgálatnál.

.....

14. Javítsa az alábbi mondatok nyelvhelyességi hibáit, s határozza meg azt is, miféle vétséget követtek el példamondataink közlői!

a) A hazai hátvédek hibák garmadát követték el, így törvényszerű volt az otthon játszó csapat veresége.

.....

.....

b) A vállalat vezetői összedugták a fejüket, hogy megtalálják a legideálisabb megoldást.

.....

.....

.....

c) Hogy lehetett-e volna jobb megoldást is találni, azt nem tudom; egy biztos: amit csinált, az rossz.

d) A legjobb barátja a tizenegy bébe jár, s noha csendes, szerény fiú, szinte az egész iskola ismeri.

e) A verseny győzteseit kifüggesztették a táblára.

15. Időszerűnek tartja-e az alábbi gondolatokat? Véleményét érvekkel támassza alá!

a) „Elaljasodásunk legfőbb okát tagadhatatlanul nemzeti nyelvünk természetelleni becsmérése képzí; de ha mi magunk nem vesszük semmibe, mily értéket tulajdonítsanak neki mások?” /Széchenyi István/

b) „A lehullott falevélnek pedig nem jut eszébe, hová tartozott, és feledi, hogy csak azon a fán tudott dacolni szelekkel, viharokkal, amelyből kihajtott, amely csodálatos erővel magához szorította. Mihelyt azonban a fa eleresztette kezét, örökre vége lett.” /Nyirő József/

